

Pesta 26 martiu. (7 aprilu.)

Va esf dominec'a. | Redact. : strad'a arborelui verde nr. 40.

Nr. 13.

Anulu VIII, — 1872.

Pretiulu pe anu 10 fl., pentru Roman'a 2 galbeni.

Femei'a in istoria.

Unu semnu deosebitu alu moralitãtii si culturai unui poporu este pusetiunea sociala de care si-impartiescesc secsulu femeiescu. Cu onórea si estimatiunea in care si-impartiescesc unu poporu pe femeile sale cresce si marirea si cultur'a sa. Era unde despretiulu si dejosirea e partea secsului aceluia care ni-a datu mame, — acolo e in decadintia si moralitatea si poterea natiunala. In istori'a omenimei aflãmu fórté numeróse contestatiuni a acestoru asertiuni.

In Chin'a, cu câti-va seculi innainte de acést'a, intréga organisatiunea politica si sociala se basá pe idea „familiei.“ Dupa inventiãurile lui Laoce si Confuce, nu póte fi mai mare pecatu in o tíer'a intréga, decâtu dejosirea unei femei. Cartea Inchias, pe care poporul o a tienutu in cea mai mare onóre, díce despre femei, câ dinsele sunt: „poporatiunea ceriului, fericirea universalã si frumséti'a oftata care cuprinde in ea insa-si tóta decórea.“ Si pana candu Chin'a a pretiuitu in femeia pe socia si muma, cu totu dreptulu a fostu numita „imperati'a sórelui.“ Odata numai, Chinezulu a alungatu pe femei'a sa de langa foculariulu familiaru, a facutu sclava din dins'a si o a despoiatu inea si de copilulu seu. Si cu dejosirea femeiei a inceputu a se acufundá si civilisatiunea imperatiei.

Chinezii in dílele nóstre pretiuescu pe femeia mai pucinu si decâtu pe animalulu de ca-

sa. Legea interdíce femeiei chineze dreptulu de a poté invetiá, a scrie si cetí, si peciórele ei i se schilavescu in semnulu (?) sclaviei. Parintele mai seracu, déca i se nasce vre-o féta, o innéca in apa ca sê scape de ea. Barbatulu si póte bate si flamandí pe soc'ã sa fara de a se teme câ va fi pedepsitu, ma in provinci'a Cening, déca o uresce deplinu, o póte si ucide. In aceste creatiuni nefericite e latíta credinti'a aceea cumca déca moru de fóme, indata se prefacu in barbati, si din caus'a acést'a multe si-alegu acésta mórte, ca astfeliu prefacandu-se in barbati, sê-si póta resbuná a supra barbatiloru.

In Indi'a cea vechia femei'a erá pretiuita mai multu de câtu la ori-care alta natiune a lumii. Vinderea ei se socotea de pecatu si se pedepsea cu cea mai mare pedépsa. „Mum'a“, — díce o lege a loru — e mai pretiósã decâtu o miia de tatãni.“ Si in unu altu locu: „Nu-ti bate femei'a inea nici cu flóre, chiar si candu ar avé si sute de gresiele.“ Si ce vedemu in Indi'a de adi?! Barbatulu nu e numai domnulu ci si judele femeiei sale, si déca móre, impreuna cu cadavrulu lui i ardu tóte averile si asié si pe femeia s'a. In Hindostanu este o datina religiósa, ca tatãlu sê-si sugrume la mormentulu femeii sale pe propri'a sa fiica. Unu caletoriu anglesu a intrebatu pe o femeia indiana despre o anumita cale. „Nu sciu in catráu e calea

— respunse acést'a — pentru că eu sum femeia.“

In Persi'a cartea Zend-Avesta numea pe femeia: „angerulu legii“ si fiului i demandă ca pe muma-sa sê o agraiésca cu numele de „regina“ si sê nu cuteze a siedé josu in presinti'a ei. Si acum? Persianulu strabate calare campi'a indepartata pana candu femei'a s'a e silita a alergá gâfaindu pe langa calu; si barbatulu pune sarcine grele pe umerii ei, ca prin acést'a sê-si crutie calulu seu.

Greci'a, celu de antâiu statu, in care s'a formatu ómeni, impartesia in mare onóre pe femei. O femeia rapita a datu ocaziune la cucerirea si pustírea Troiei. Xenophonu astufeliu agraiésce pe femei'a sa: „Me voi bucurá déca tu, care esti mai perfecta de câtu mine, me vei face pe mine sclavu alu teu.“ Femeile lui Homeru, conducu guvernulu casei, esercéza ospitalitatea si siedu la vétra facia in facia cu barbati. Si óre ce a facutu decadinti'a acestei Grecie frumóse si glorióse? Nu resbelulu civilu, nu sclavi'a, ci femei'a cufundata in celu mai profundu noroiu alu desonórei. Venus a Phoeniciei, a careia cultu a inffloritu in Cypru, Cythera si Corinthu. Femeile prudente devenira sibylele tieriei, preotese la oracululu din Delphi si Dodon'a. Prefacuta in sclava, calcata in picióre, femei'a, asemenea unui sierpe, a incungiuratu cu privirile sale amoróse si cu lingusírele versului ei dulce pe barbatu.

In Rom'a, pana candu a fostu estimate moravurile si traditiunile, si femei'a inca si-au padítu marimea s'a ca si muma de familia (mater familias), ca si unic'a femeia a barbatului si ca si féta fecióra; ea intr'o forma a fostu obiectulu deosebitei stime. Si Rom'a a cuceritu lumea; Afric'a, Asi'a si Greci'a zaceau la piciórele ei. Dara valulu immoralitáti si coruptiunii a strabatutu din partile subjugate ale lumii si la Roma, i-a inundatu sanctuariulu vietiei familiare si sórtea femeii romane, odinóra atátu de pretiuita, devení cea mai trista. Viéti'a ei din léganu pana in mormentu, stetea din o continuitate neintrerupta de rusíne, suferintie si dejosire. Barbatulu Romei, dupa placu, o poté alungá de la sine. Semproniu si-alungá pe femei'a sa, pentru că se departase odata singura de la casa, asemenea si Sulpitiu, pentru că cu o ocaziune o a vediutu nevelata. Cato si-donà pe femei'a s'a amicului seu Hortensiu; Cicero a alungatu pe gentil'a Terentia care si-sacrificase tóte, ca sê-lu póta readuce din esiliu, si luà o femeia avuta, pe care inse asemenea o parasì, indata-ce i-a mancatu tóta

averea ei. Juvenalu díce câ: „Nu pentru aceea cercâmu femeia, ca sê o luâmu de socía, ci ca sê aflâmu desfetare in ea.“ Si intr'adeveru, femei'a, dupa ce si-sacrificá frumseti'a si juneti'a sa, erá alungata pe strata si trebuiá sê móra de fóme séu sê traiésca in infamia. O femeia romana nici odata nu potea gustá bucuriele liniscite si fericitórie ale mamei. Pe copíii sei i luá de la ea nu multu dupa nascere, ca mai multu sê nu-i póta imbratísiá, ca mai multu sê nu-i cunósca.

Asemene unui velu de doliu, asemenea unui noru intunecatu vélfaiea a supra anticitáti pu-setiunea de totului totu misera a femeii. Inaintea nóstra stâ figur'a ei suferitória, palida si cu ochi infranti ca si o Ecuba, asemenea dorei prefacute in statua de pétra, incungiurata cu fiorii mortii morale.

N. F. Negrutiu.

Fiica Carpatiloru.

Copilitia de la munte
Cu ochi dulci farmecatori,
Cu girlandi de flori pe frunte
Si cu-altiti de serbatori,

Ce-ai descinsu aci in vale?
Fugi copila innapoi;
Vedi, câ siesu-i plinu de jale,
Si noi gememu in nevoi!

Órde crude, rapitórie
Ca potopu au nabusítu,
Peste-a nóstre tierisióre,
Peste-alu nostru tiermu iubit.

Fugi copila, a loru vedere
E veninu omoritoriu;
Vedi tu chiar câ érb'a piere
Pe-unde calca pasii lor.

— Fiu de siesu plinu de cantare,
Plansulu vostru s'au intinsu,
Pan' si 'n muntii umbrosi tare
Si de-aceea am descinsu.

Câ-ci trei ani acum sê 'ncheie
De candu Nitia m'au lasatu,
Si-a venitu la Domnu sê ceie,
Sê-lu primésca de soldatu.

Audîndu câ tat'a i spune:
Nitia, celu ce n'a servi
Aste plaiuri dulci si bune,
Fericitu nu póte fi.

A lasatu a sa cotuna,
Flueru, hori si mandr'a sa,
Si luandu sineatia 'n mana
Tiér'a vré a-si aperá.

Ér acum la noi s'aude,
Vai! s'aude c'aru voi
Acesti dusmani, órde crude,
Chiar si óste'a ne rapí.

Vinu lui Nitia dar a-i díce:
Câ nu trebuie lasatu
Astu locu asta-di neferice
Unde elu m'au sarutatu.

— Dulce mandra fetisióra,
De-asta grigia sê nu porti,
Câ-ci Romanii sciu sê móra
Pentru tiéra chiar si toti.

G. Teutu.

Petreceri regesci.

— Noveleta originala. —

(Fine.)

Elu ascultá cererea sufletului; câ-ci ce ajunge placerea libera? E curmata dorinti'a, ilusiunea si speranti'a — si éta farmeculu a disparutu.

Acestea impregiurâri nu impedecá cursulu petrekeriloru, voiosí'a baluriloru, splendéti'a curtii — tóte curgeau dulce ca visulu fericitu si netredítu.

Amoresulu inse avea fumuri mari si erá superbu; câ erá tineru si erá printiu din casa de vêlfa mare si erá amoresulu celei mai frumóse dame din Francia.

Superbi'a lui inse vatemá superbi'a regelui Carolu.

Regele se inchiná modei domnitórie candu inchidea ochii déca se rapeau dinaintea lui gratiile unei sirene; dar a se face ambitiune si fala fatia cu dinsulu pentru noroculu rapirei — nu i viniá la socotéla.

Petrekerile si conversarea curgeau cu afaibilitate si intimitate; dar in petrekeri, asié cam pe furisiu, nu odata poteai vedé câte o dama

de curte cum pandesce dupa privirile regelui cele secrete.

Si déca au fostu ele psihologiste, de buna séma au si cetitu orcanulu ce ferbiá domolu in sufletulu regelui . . .

* * *

Sér'a — o séra de maiu — se apropiá lina si poetica ca o ilusiune plina de farmecu si de amoru.

In castelulu de Vincennes tóte rideau, tóte se arangiau pentru unu balu pe séra, pe unu balu de curte arangiatu de regele in onórea reginei. Arangiarea balului erá incrediuta dameloru de curte.

La acestu balu avea sê particepe numai cei mai alesi din ospetii curtii, numai decórea. Si desemnarea, compunerea listei acestoru fericiti si invitarea erá incrediuta launei dameloru de curte — unei grupe de sirene, care de care mai amagitória si mai frumósa.

Ludovicu de Bourbon nu a fostu invitatu la acestu balu.

O vatemare necrediuta si necurabila . . .

Damele de curte — precum se dícea — aveau voia libera, dar dupa cortine se vorbiá câ influinti'a regelui se stracorá prin tóte — — —

Sér'a sosi, si cu sér'a ospetii curtii.

Balulu se incepù. Timpulu trecea dulce, dar regin'a nu se ivì in balu; nu erá dispusa, erá morbósa.

Regele erá palidu, faci'a lui portá semne sinistre, ochii-i erau turburati, privirea încruntatória.

* * *

Sér'a erá domóla si dulce, o séra de maiu frumósa si incantatória.

De la castelu departe spre padurea romantica se 'ntindea parculu regescu umbrosu si in-floritu ca unu paradisu.

Lun'a se ivise pe ceriu si asternea o lumina blanda prin parculu regelui, o lumina ce cu atát'a farmecu trediesce in noi dorulu si tóte suvenirile unei vieti.

Carârile se vedeau prin gradina albe de radi'a lunii, ca nesce linie de argintu, incrutísiate pe langa grupele pompóse, si ascunse cu capetele in labirintulu unei desîme de mod'a anglesa.

Frundiele arboriloru se elatinau si miscau de austrulu sioptitoriu — si umbrele loru de pe carâri apareau ca nesce fantóme tainice.

La o grupa de flori, ca o statua de pétra stá o figura nalta radiemata pe o ramura.

Lun'a luminá blanda, stelele luciau. Luminele castelului strabateau prin intunereculu noptii, si figur'a amintita, care erá unujune, nu vedea nimicu, statea inmarmuritu.

Aur'a noptii portá 'n aripe mirosurile flori-loru, i sarutá crinii, i portá câte unu sunetu placutu sufletului tineru dintre paretii castelului; mai din candu in candu unu sunetu idilicu, o doina din padure, elu stá inse ca impe- tritu.

Pe o carare angusta o umbra, ba unu spiritu — albu ca sufletele fetióreloru ce iesu din morminte — usióra si rapede ca si cum o ar suflá bórea zefirului, trece printre grupe re- pede.

Cele dóue umbre se intalnescu: una négra ca nóptea, alta alba ca diu'a.

Cea alba intinse man'a . . .

Cea négra statea ca pétr'a.

— Esti resbunatu Ludovice — dîse um- br'a cea alba firmu — ast'a am voitu sê o scfi . . . adio . . .

Ludovicu se apropiá falnicu dar beatu de bucuri'a castigata — apoi tienendu man'a intinse, ingenunchiá la piciórele umbrei cei albe. —

— Oh regina, de multu te asceptu! Re- mani unu minutu — — — — vedi lun'a cum zimbesce. zefirulu cum ne adía, sioptele lui cum ni spunu tainele naturii, doin'a amorului . . . unu minutu inca . . . dîse Ludovicu beatu si suprinsu.

— Ah, pe Domnedieu, mergi, — dîse re- gin'a. — Eu nu m'am ivitu in batu; regele va scfi; trebuie sê scie câ ni am impartîtu do- rerea.

— Eu mergu . . . mergu sê dormu . . . sê dormu mai incolo, cu — visulu meu. cu dorulu meu, — cu chipulu teu, Ludovice! . . .

Regin'a se indepartá si disparù.

In acelu momentu se audî incetu in gra- dina ca din pamentu o flisca. Acést'a erá unu semnu, apoi catra castelu se audî altulu, si totu mai departe éra altulu — si apoi éra se facù tacere lina . . .

Lun'a se ascunse dupa unu noru . . .

Pe ceriu dispareau stelele rapede.

Tóte augurau câ va urmá o — fortuna.

* * *

In odai'a de nópte a reginei Izabela nain- tea perdeleloru ingenunchiá regele Franciei.

Faci'a lui erá emotiunata si ochii i ardeau ca flacar'a.

— Unu zimbetu, numai unu zimbetu dul- ce de pe budiele tale Izabela; — nu gratiile tale, nu raiulu, nu desfetarile lui, — numai o promisiune sclavului ce ascépta darulu, si eu voiu pune la piciórele tale, ca donu, ce ai mai iubitulu in lume.

— Oh, câtu e de bunu regele Franciei — dîse regin'a adiindu fruntea lui Carolu.

— Voiu pune la piciórele tale ce pre- tiuiesci mai multu in viétia, mai multu' ca corón'a, mai multu ca cas'a regenta. Voiesci regina? Dispune sclavului teu!

Regin'a se plecá cu grati'a unei femei amagitórie, si sarutá fruntea regelui.

Astfelu dins'a implinì rogarea atátu de dorita de regele.

Dinsulu trase apoi delocu de o sfóra de metasa si indata intrara patru barbati adu- candu pe mani unu sicriu.

— Mandatulu e implinitu, — dîse unulu.

— Se vedemu! — strigà regele.

Doi de dóue parti redicara velulu de pe sicriu.

Regin'a se apropiá cu curiositate.

Sub velu diari unu cadavru sangeratu si schimositu.

Latiulu i erá inca pe grumadiu.

— Voiesci mai multu Izabela! — strigà regele.

— Ah, Ludovicu! — eschiamá regin'a cu- noscêndu in urma cadavrulu si cadiù josu lesî- nata.

In diori de diua pe tiermulu Sainei patru barbati duceau unu sacu legatu.

Pe sacu erá inscricu: lasati se tréca tribu- nalulu regescu.

Cei patru statura pe tiermu — aruncara saculu in unde si rentornara.

Regele Franciei nu a mai voitu sê scie de petreceri, si castelulu de Vincennes nu peste multu devenì pustiu.

V. R. Buticescu.

Dorulu meu.

Unu „ce“ se afla 'n animi cu firea de odata ;
Acést'a se numesce cu numele de „dor“ ,
Si 'n tocmai ca si ros'a, ca ros'a rourata
Elu creste, se desvólta in opulu moritoru.

Crescendu apoi s'aréta in chipuri feliurite
 In sinu betranu séu june, in sinulu toturoru,
 Că-ci unii-aru vré sê aiba comori nemarginite,
 Sê nu lipsésca aceste nici candu din cas'a loru.

Ér altii aru vré ranguri, prin cari se diferésece
 Fiintia de fiintia, unu omu de celalaltu;
 Sunt inse si de aceia, in carii dorulu cresce:
 C'aru vré sê esceleze prin geni-li 'naltu.

Dorescu unii viétia in haine brillante . . .
 Suspine séu vr'o grige a nu avé nici candu,
 Doréscu apoi coróne frumóse, de adamante,
 Si fruntea loru in ele s'o véda 'ncaruntíndu.

Ér unii pentru munca de mice ostenele:
 Cu bani in suma mare a fi remunerati,
 Si altii ca sê si véda pe pieptu-si cruci si stele
 In semnu de recompensa câ-su binemeritati.

Sunt ér cari in palate aru vré sê locuiesca
 Unu numeru fórté mare de ani, de primaveri,
 Că-ci aici se díce a fire viétia angerésca,
 Lipsita de suspine . . . avuta in placeri.

Si unii ca sê aiba potere . . . sê impile,
 Sê tiena in sclavía pe tíera si poporu,
 Facéndu-li mediulóce, si chiar unelte vile,
 Prin cari sê-si dobandésca infamulu scopu alu
 loru.

Din tóte aceste inse, sê am vr'o mica parte . . .
 Sê gustu a loru placere, ce póte mi-ar dîmbí,
 Eu nu dorescu . . . din contra, le uitu, si sum de-
 parte
 La un'a séu la alt'a vr'odata a gandí.

Ci dorulu mare mi-este: sê vedu intr'o iubire
 Sê-mi vedu uniti toti fratii in cuibulu stramo-
 siescu,

Si-apoi dupa acést'a frumósa intrunire:
 O mare Romania si 'n dins'a sê traiescu!!

Atanase Tuducescu.

Micu atlasu geograficu.

(Urmare.)

Europ'a.

Situatiunea. — Clim'a. — Limitele. — Costele. —
 Muntii. — Fluviuri si Lacuri.

Europ'a este cea mai mica parte a lumei,
 dar cea mai civilisata. Ea este mai pe midilo-
 culu spaciului, dintre Ecuatoru si Poli. Clim'a-i

este temperata in centru, spre média-nópte ge-
 rósa si spre miédia-di calda.

Europ'a se marginesce la Estu cu Asi'a,
 la nordu cu oceanulu inghiatiatu; la vestu cu
 Oceanulu atlanticu; la sudu o despartiesce de
 Africa, marea mediterana si strimtórea de Gi-
 braltar. Marea Caspiei este unu felu de lacu
 mare la Sud-Estu pe limitele Asiei.

Europ'a este udata de mai multe mari, din
 cari se forméza unu mare numeru de golfuri si
 peninsule, asié de exemplu:

Marea Alba, in oceanulu inghiatiatu de
 Nordu;

Marea baltica, Marea nordica si la Mansi,
 in Oceanulu Atlanticu; Marea adriatica, Ar-
 chipelagulu si marea négra, in Mediterana.

La N. se vede marea peninsula Scandina-
 via, care cuprinde Svedia si Norvegia; in fa-
 cia acesteia se vede peninsul'a.

La Sud-vestulu Europei se vede marea
 peninsula a Spaniei si Portugaliei.

La Sudu, peninsul'a Italia si Morea.

La Sud-estu peninsul'a Crimea langa Ma-
 rea négra.

Principalele insule ale Europei sunt:

Insulele Britanice, dintre cari cele mai
 importante sunt:

Britania mare si Irlanda, in oceanulu At-
 lanticu, insulele Baleare, Corsica, Sardinia, Si-
 cilia, insulele Ionice, Candia, in mediterana
 (Islanda, fórté trasa spre Nord-vestu. Adese fi-
 guréza intre insulele Europene; dar ea este cu
 multu mai aprópe de America, decâtu Eu-
 ropa.)

Capulu nordu este extremitatea nordului
 Europei. Capulu Vincentiu la Sud-vest si ca-
 pulu Matapanu, la Sudu.

Sirurile de munti principali sunt: Alpii
 spre midiloculu Europei. Pireneii, intre Fran-
 cia si Spania; Apeninii in Italia. Muntii Urali
 si muntele Caucasu, intre Europa si Asia.

Mai insemnati Vulcani sunt doi:

Etna in Sicilia si Vesuviulu in Italia.

Europa este udata de unu mare numeru de
 fluvii pr.:

Petsiora si Tana, uda partea de N. E. a
 Rusiei, si se vérsa in Oceanulu inghiatiatu
 arcticu.

Mezenu, Dvina, Onega: uda Rusia de N.
 si se vérsa in marea alba.

Dalu, Tornea, Duna, Nimenulu, Vistula
 si Oderulu: uda Svedia, Rusia si Prusia, apoi
 tóte se vérsa in marea Baltica.

Elba, Vesperulu, Rhinulu, Mosa si Scaldea
 séu (Escantu): uda Germania, Belgia si Olan-

da, si se v $\acute{e}$ rsa in marea Nordului s $\acute{e}$ u marea germanica.

Tamisa, Umberu: in Britania mare.

Loaru (Ligerele), Garoma (Garumna): uda Francia si se v $\acute{e}$ rsa in Oceanulu Atlanticu.

Minho, Duero, Tagu, Guadiana, Guadalquiviru: uda Ispania si Portugalia si se v $\acute{e}$ rsa in Oc. Atlanticu.

Ebrulu, uda Ispania orientele si se v $\acute{e}$ rsa in marea mediterana.

Rhonulu (Rhodanulu) uda Francia de m $\acute{e}$ dia-di si se v $\acute{e}$ rsa in m. med.

Tibrulu uda centrulu Italiei si apoi se v $\acute{e}$ rsa in m. Medit.

Padulu (Po, Eridanulu), Adigele: uda Italia de nordu si se v $\acute{e}$ rsa in m. Adriatica.

Dunarea (Danubiu) cu afluentii sei Sava, Drava, Tisa, Jiulu, Oltulu, (Aluta) Argesiulu, Prutulu si Seretulu, se v $\acute{e}$ rsa in m. N $\acute{e}$ gra.

Dunastru (Nistru, Tyra), Dunapru, s $\acute{e}$ u Nipru (Boristene): uda Rusia si se v $\acute{e}$ rsa in m. N $\acute{e}$ gra.

Donulu (Tanaele) uda Rusia si se v $\acute{e}$ rsa in m. de Azovu.

Volga (Rha) se v $\acute{e}$ rsa in laculu Caspicu.

Uralu se v $\acute{e}$ rsa in m. Caspica.

Cestiunariu: Care este situatinnea Europei? Ce clima are? Cari sunt marginelile acestei parti de lume? Cari sunt marile principale? Cari sunt capurile principale? Cari sunt muntii? Vulcanii? Cari sunt fluviurile principale?

L a c u r i l e.

Lacurile Europei cele mai insemnate sunt:

Ladoga, Onega, Ilmenu, comunica t $\acute{o}$ te unele cu altele si apoi se scurgu prin Neva in golfulu Finlandicu;

Peipus, se scurge $\acute{e}$ ra in golfulu Finlandicu;

Veneru, Vetteru, Melaru, t $\acute{o}$ te in Svedia; Veneru se scurge in golf. Categatu;

Geneva, intre Francia si Elvetia;

Neuchatel, Lucerna, Z $\acute{u}$ rich, in Elvetia;

Constantia, intre Elvetia si Germania;

Balatonu, in Ungaria.

Majore, Como, Garda, Perusianu, Bolsena, in Italia septentrionale si centrale.

Cestiunariu: Cari sunt locurile cele mai de frunte ale Europei?

Staturele Principale cu Opidele cele mai insemnate.

In Europa sunt 16 regiuni principale, dintre cari optu sunt formate din insule si peninsule, si optu in interiorulu continentului.

Cele optu regiuni formate din insule si peninsule sunt:

La Nordu: Regatulu insuleloru Britanice; compuse din Britania mare (sub care se intielege Engtitera si Scotia); si din Irlanda.

Regatulu Danimarca formatu din mai multe insule si din peninsula I $\acute{u}$ tlanda.

Monarchia Scandinavia, formata din Suedia si Norvegia.

La sudu: Regatele Spania si Portugalia.

Italia, care se compune din regatulu Italiei si din Staturile bisericesci.

Turcia europ $\acute{e}$ na, imperiu. alu caruia capu p $\acute{o}$ rta numele de Sultanu.

Serbia, principatu.

Romania si Moldavia, principate unite sub unu singuru capu.

Grecia, regatu.

Regiunile din interiorulu continentului sunt:

Francia, republica;

Belgia, regatu;

Olanda s $\acute{e}$ u tierile de josu, regatu;

Elvetia, republica.

Prusia, imperiu;

Austria, imperiu compusu din Boemia, regatulu Ungaria, Transilvania, Banatu si altele.

Rusia, imperiu cu o parte din Polonia, Finlanda si o parte din Laponia (c $\acute{a}$ -ci ceealta parte se tiene de Scandinavia).

Cetatile principale ale Europei.

1) In tierile de la Nordu:

Londra, capitala Angliterei;

Edinburgu, capitala Scotiei;

Dublin, cap. Irlandiei;

Copenhaga, cap. Danimarcei;

Stockholmu, cap. Suediei;

Christiania, cap. Norvegiei.

2) In tierile de sudu.

Madridu, capitala Spaniei;

Lisabona, cap. Portugaliei;

Roma, cap. Italiei, in care mai sunt cet $\acute{a}$ ti de frunte, precum: Florentia, fost'a capitala a Italiei, Turinu, Milanu, Venetia, Neapole Palermo.

Constantinopole, capitala Turciei;

Bucuresci, cap. Romaniei;

Belgradu, cap. Serbiei;

Athena, cap. Greciei.

(Va urm $\acute{a}$.)

Adelina Olteanu.

Poesía poporale.

Miricelu lungu de negara
 Place-mi lumin'a de céra
 Si mandr'a din a mea tíera.
 Fóia lata de dudâu,
 Place-mi lumin'a de seu
 Si mandr'a din satulu meu.
 Foicica de dudâu
 Pus'am gându si-am dîsu si dieu
 Sê mi iau mandra din Cergâu, *)
 Si éra mi-am facutu lege,
 Câ din satu nu poti alege,
 Câ sunt multe si frumóse
 Si cu dracu dragostóse.

Foicica trei gânace
 Dragostea nu ti-se face
 Nici din mere, nici din pere,
 Far' din ochi si din sprancene,
 Si din deste **) cu anele
 Si din buze subtírele.
 Muscare-ar neic'a din ele
 Ca din trei faguri de miero
 Sê-i tréca de doru de ele.

Foicica de rachita,
 Éta mandr'a se marita
 Eu remaiu fara iubita.
 Foicica si-unu dudâu
 Duca-se cu Ddieu
 Câ mie nu-mi pare reu,
 Câ mai sunt in lume fete,
 Mi-oiu gasí si eu parchia.
 Foicica de smicea,
 Marita-te mandr'a mea,
 Marita-te nu siedé,
 Nu-mi trage nadejde mea,
 Câ nadejde de la mine
 Ca si umbr'a-i de subtire.

Mandr'a la badea-i graiá
 Din anima-i cuventá:
 — Ba eu nu m'oiu maritá
 Pana tu te-i inesorá,
 Sê vedu pe cin' vei luá ;
 De-i luá o albióra
 Ddieu sê te omóra ;
 De-i luá un'a ca mine
 Sê nu traiesci cu ea bine,

Se vîi apoi tu la mine
 Sê mi batu eu jocu de tine,
 Cum ti-ai batutu tu de mine,
 Câ nu m'ai luatu pe mine.

Foicica de nucea
 Dar baditi'a ce-mi dícea,
 Din anima ce-mi graiá ?
 — Mandra mandrulean'a mea,
 Fâ cum te 'nvétia firea,
 Mergi dupa cine voiesci,
 Numai sê nu te caesci,
 Câ pe min' me parasesci.
 Eu nu me voiu inesorá
 Pan' pe tin' nu te-oiu luá,
 Si totu me fagaduescu
 Câ pe tine te iubescu
 Si pe alte le hulescu.
 Dar s'ascepti díle pucine
 De vei se mergi dupa mine,
 Câ pe tine te-am avutu
 Ibovnica pré placutu,
 Dar eu nici n'am sciutu,
 Vremea cum mi-a mai trecut.
 Eu si-acuma te iubescu
 Din anima me sfêrsiescu
 Dupa tine me topescu,
 Câ-ci ca tine nu gasescu.
 Nici la statu nici la uitatu,
 Nici la mersu cu leganatu.

Me dusei diu'a la fenu
 Cu dorulu mandrutii 'n sênu,
 Totu stringeam câte-o capitia
 Si me dâm dupa guritia.

Flóre, floricea albastra
 Flóre albastra din ferésta
 Lelea scie sê iubésca,
 Câ gandesce câ iubesco
 Si pe badea lu-opacesco,
 Candu gandesce câ-i mai bine
 Badea trebe sê suspine.
 Suspina bade si taci
 Déca nu scfi ce se faci ;
 Déca nu scfi se iubesci
 Cu cine te potrivesci !

De s'ar luá numai dragi
 N'ar mai fi in codru fagi ;
 Dar se iau si cei uriti
 Déca-su fagii gramaditi.

*) Unu satu pe Têrnava.

**) Prescutare din „degete.“

Pricolicii.

La romanii vechi.

(Finea cap. III.)

Petroniu la prandiulu lui Trimalchiu din Rom'a povestese (prin Niceros), că unu omu, carele a caletoritu cu elu, s'a desbracatu si prefacutu in lupu, si a cursu in padure, si candu Niceros ajunge catra casa vede unu lupu, cum ataca o vita, dar unu servitoriu lu-lovesce poste grumazu, si atunci vede, că ortaculu seu se preface in omu. *)

Augustinu dîce: „Pe acestia i-am vediutu adese-ori a se face lupi, si a se ascunde in paduri. **)

b) Sunt inca de interesu numele pricoliciului la mai multe popóre, si scrutarile filologice.

Pricoliciulu la francesi in vechime s'a chiamatu *Gerulf*, si *Garoul*, *Garou*, si adi cu pleonasmu *loup-garou*, adeca luplupu, de două ori lupu. ***)

In dialectulu breitanicu din Franci'a bleiz-garou (bleiz-lupu), si la normandi *garwal* din quarwolf.

La germani si a nume la goti *wairwolfs*, la nemtii vechi *werawolf* si *warulf*, mai tardîu *werwolf*, in limb'a vechia bavareza *Warch*, vechia nordica *vargr*, in cea vechia de dreptu *vargus* (omu prin vrajitura *stramutatu* in lupu. †)

La slaveni nu este pricoliciu cu intielesulu de la francesi, Romani si germani. In Poloni'a si Rusi'a este *Wilkolak* mai multu identicu cu *duhulu*, séu omulu de padure. ††)

La poloni *Wilkoljek*, la boemi *Wilkodlak* proprie insémna lupu-perosu. †††)

Magiarii nu au nume tehnicu pentru pricoliciu, ci lu circumscriu: „*farkassá vált ember*“, omu *stramutatu* in lupu. †)

La indi *Wrka* insemnéza lupu, si de aci se crede, a fi *hircus* la Romanii vechi si *fircus* la sabinii, cu intielesulu *tiapu*, si *likos* lupu la grecii ²⁾ de aci *licantropos* = omu de lupu adeca pricoliciu.

Werwolf la nemti se deduce din *wër* vechiu, latinesce *vir*. *barbatu* omu, ³⁾ si *wolf* e din *vulpes*. ⁴⁾

La Romanii vechi pricoliciulu s'a chiamatu si *versipellis*, adeca intorsu cu pelea, cu perii inlaintru.

Majolu a adusu pe unu *Versipellis* la *Pomponatiu*, si *satenii* au vrutu sê-lu belésca, ca sê véda perii intorsi.

*) Dr. R. Leubuscher p. 8.

**) De civitate Dei. 18, 17.

***) Conv. Lex. I. B. Brockhaus 1866.

†) Frid. Grim p. 621. Handbuch der deutschen Mythologie. — Karl Simroch, Bonn, 1864. pag. 108 si 542.

††) Hanusch „Die Wissenschaft des slavischen Mythus p. 320.

†††) F. Grim p. 271 si 621. Acest'a si Hanusch lu-asamené cu *Faunus* la romanii vechi — si la noi *tata*, mosiulu padurii.

¹⁾ Zzebszótár: Fogorasi János.

²⁾ Die Elegien der Römer, Hartung II p. 192. In Ticfanulu micu se afla familie *Vrca*, *Vërka*.

³⁾ Conv. Lex. Brockhaus.

⁴⁾ Etym. Handwörterbuch. F. Nork.

Versipellis cu referintia la *stramutâri* in lupu, vine in nainte la *Petroniu*, *Luciliu* si *Plautu*. *)

Cuventulu pricoliciu in unele parti in singulariu „*pricolicu*“ eu lu-deduce, si a nume *pri* din *irpu*, intorsu, si *liciu* *licos*, si insémna lupu-lupu, dupa analogi'a la francesi, séu se deduce din *luperci*, *stramutandu-se* silabele p. e. ital. *lusingatore*, romanesce *lingu-sitoriu*.

Schmidt, **) deduce pricoliciulu din *Pikulik* la slaveni, inse e in ratecire pentru că *Pikulik*, *Pikuljk* e asemenea cu *Poklus* (de aci la magiari *pokol* = iadu) dieitate de sub pamentu, si adi cu intielesu de *piticotu* de sub pamentu. ***)

At. M. Marienescu.

Cas'a contelui St. Bethlen.

— Naratiune istorica. —

De A. Vértesy.

I.

Dupa mórtea lui *Gavrila Bethlen*, principele *Transilvaniei*, tóta tier'a *cadiu* in *anarchia*; o slaba femeia ocupâ tronulu *ilustrului* principe; acést'a erâ veduv'a lui, *principes'a* *Catalin'a*.

Dragalasiel ei mani erau, fara nici o *indoiéla*, destulu de *poternice* si destulu de *forte*, pentru ca sê primésca *sarutârile* dulci ale *sirelui* *Ioanu Csaki*, dar ele erau pré slabe, aceste *frumóse* mani, pentru ca sê tiena cu *firmitate* franele *guvernului*. *Aciati* *ghiarele* *vulturelui* de *timid'a* *porumbitia*, si ea *si-va* *spintecá* *cóstele*: totu *asié* se *intemplá* si cu *veduv'a* *marelui* *Gavrila*; ea *insa-si* *si-provocá* *caderea*.

Staturile *murmurau* *surdu* din tóte partile: „*Noi nu umplem* *thesaurulu*, pentru ca *principes'a* *sê-lu* *risipésca* in *favórea* *siniorului* *Csáki*; *locurile* *intarite* nu sunt *destinate* pentru a fi *date* *favoritiloru* ei.“ *Intieptele* *reflessiuni* *avura* de *resultatu* *convingerea* despre *urgenti'a* de a *alóge* *câtu* de *curendu* unu *altu* *suveranu*.

Regentulu *Stefanu Bethlen*, *scrise* elu *insu-si* *epistole* *preste* *epistole* lui *George Racotzi*, atunci cu *resiedinti'a* la *Sárospatak*; mai *tardîu* i *tramise* *chiar* pe *fiu-seu* si pe *ginere-seu* *Davidu Zolyomi*, cu *mi-siunea* de alu *decide* sê *accepte* *propositiunile* *sale*, *dîcându-i* *câ* *tóta* *lumea* i *intinde* *bratiel* *si-lu* *reclama* de *principe*.

George Racotzi *acceptá* *multa* *rogare*; elu *declará* *câ* *n'are* de *locu* *dorintia* de *acestu* *postu* *emininte* si *câ* *este* *chiar* *nedemnu* de elu; elu *conjurá* *staturile* si *diet'a*, sê nu *incarcé* *betranele* *sale* *dîle* cu o *povara* *atátu* de *grea*.

In *sine*, tóte *aceste* *indemanatice* *retinentie* nu *insemnau*, *decátu*: „*Déca* *intr'adeveru* *este* *vointi'a* *lui* *Ddieu* *si* *a* *tierii*, *sê* *me* *innaltie* *la* *tronulu* *Transilvaniei*, *eu* *me* *lasu* *sortii* *mele!*“

*) Conversations Lex. Brockhaus. Dr. R. Leubuscher p. 13.

**) Das Jahr und seine Tage bei den Romänen Siebenbürgens. Hermanstadt 1866 p. 33.

***) Hanusch p. 328.

Provinciile situate dincolo de tierră Tisei facura actului de supunere și detersa omagiu fiitorului principe, care acceptă la Oradea-mare sancționarea dietei.

Pe când Racotzi acceptă denumirea sa la Oradea-mare, dietă proclamă de principe alu Transilvaniei pe acelu Stefanu Bethlen, eare, decurendu încă, indemnă atât'a pe Racotzi sê iee corón'a principéscă. Atunci Bethlen blastemă funest'a idea, ce o avuse, de a chiamă pe unu strainu, pe unu rivalu, în statele sale! . . .

În această concurență tristă, în această grea situație, scrise elu o forțe frumoasă epistolă lui Racotzi, spunându-i în termeni politici și pomposi, că de aci înainte pôte sê remana la vetrele sale, de ôre-ce si-asié o doresce atât'u de multu, fiindu-că dietă a alesu deja unu altu suveranu. Dar această intenție nu eră după gustulu lui Racotzi, caruia nu-i veniau la socotela tôte acestea. Elu respunse, că bucurându-se de o dulce linisce în Ungaria, n'a umblatu în nici unu modu după principatu, și că, de ôra-ce elu însu-si, Stefanu Bethlen, lu-constrânse-se ôre-si-cum de a veni în Transilvania și de a parasî pacinic'a sa retragere de la Sárospatak, jurase pe Christu că mai bine se va scobori în momentu, decâtu sê se întôrca pe urmele sale; cu atât'a mai multu, adauge elu, că citadel'a Oradei-mare eră deja în puterea sa; în urm'a carora siniorulu Bethlen poté sê se ascepte la visit'a sa, că-ci elu va merge sê-lu véda în scurtu timpu.

La această scire, betranulu Bethlen, clatinându din capu, cugetă cu amaritate, că pentru elu visit'a diavolului ar fi mai preferita, decâtu a lui Racotzi. Déca celu pucinu copii sei ar fi fostu langa elu! . . . dar nu, ei apearu caus'a lui Racotzi, acești fiii desnaturati! Ei respundu la recriminările tatalui lor: „— Noi amu juratu fidelitate lui Racotzi, și ômeni de onóre nu potu sê-si calce cuventulu, nici chiar în favórea tatalui lor!“ — Cei doi bravi juni se aruncara în siele, unulu pentru a cere ajutorulu lui Dschafer-Pasia la Buda, și altulu, Davidu Zolyomi, pentru ca sê reunésca și sê organizeze o falanga de haiduci în districtulu Bihorului, și sê o aduca sub stindardulu lui Racotzi.

Betranulu Bethlen nu priviă cu manile în sinu aceste preparative resbelice.

Elu chiama la sine pe secui și pasiesce cu cutezare în contra lui Racotzi. Cele două armate se întalnira la Samosfaleu.

Adese, pré adese, vai! sangele curse în această frumoasă și nenorocita tíera; dar asta-data — lucru ne mai auditu în asemene impregiurări — sangele nu udă pământulu; sabiile remasera în téca, și déca bratiile se deschisea si se redicara, această fu pentru a imbratfisiá, ér nu pentru a loví.

Se gaseau atunci în tabera 2 predicatori de unu mare meritu și de o rara desteritate, unulu, Ioanu Daica Keserü, episcopu evangelicu, celalaltu Stefanu Gellei, ér predicatoru alu principelui G. Bethlen. Aceste două persóne sciura atât'u de bine sê misce anim'a betranului Bethlen prin stralucit'a loru elocintia, în câtu lu-induplecara sê consimta la o întrevedere cu Racotzi. Cei doi rivali se aflara îndata de fatia, si-dara manile si mersera chiar pana a se imbratfisiá; dar această nu însielá pe nimene, se potea vedé, că această nu eră chiar faptulu unei intime amicítii.

R. P. Gellei, ca omu istetiú ce eră, tienú îndata

unu superbu discursu nobilei adunári. Elu i indemnă sê nu dea esemplulu pré funestu alu unui resbelu înternu: „câ-ci, dícea elu, ati imitá în această pe poporul evreu, care se nimici însu-si într'unu resbelu sanguerosu și perversu, disputându-si tierile lui Iuda și Israelu, precum o atesta biblia.“

— Ai dreptu, reverende parinte, — díse betranulu Bethlen intrerumpendu-lu; o scena din biblia se reproduce aci; eu sum, ca acestu sermanu rege Davidu, în contra caruia cutezà sê iá armele fíiu-seu, perversulu Absalon.

— Tata! — strigă junele Bethlen, — déca sum culpabilu, sum pentru a socotí amorulu patriei mai pe susu de amorulu fiescu.

Betranulu parú, că n'a observatu intrerumperea și si-continú plangerile:

— Tómn'a avea fructe, betranele mele díle aveau sperantie, și fiii mei s'au facutu proprii mei calái; voi m'ati nutritu cu fiere și m'ati adaptatu cu veninu, dara veti platí ast'a mai tardíu. Dumnedieu sê ve parasésca, cum ati parasitu voi pe betranulu vostru tata!

— Nobile sinioru! — reincepú episcopulu, cugeta la perulu teu albu, cugeta la nobil'a adunare! Crede-me, retrage aceste terribile cuvinte, că-ci man'ia lui Dumnedieu ar poté sê cada a supra casei tale! . . .

— Nu, nu le voiu retrage, — díse cu nendurare betranulu sinioru, și dta, reverende parinte, ai face mai bine, sê impartí imputarile dtale la altii, ér nu mie, parinte nefericitu. Privesce pe junele Bethlen, bunulu și scumpulu meu fiu, și pe siniorulu Zolyomi, pré iubitulu meu ginere, ei au ascutítu sabi'a, care straluce la cópsele loru, pentru ca sê mi-o infiga în anima. Privesce, câtu de tristi și apesati sunt amendoi, această-e de parere de reu, că nu mai potu sê-mi crepe capulu în vre-o lupta omorítória! . . . Ei sunt desperati de a aflá, că eu am venitu aci cu intentiuni de totu pacifice!

Mai multi membrii ai nobilei adunári incungiu-rara pe betranulu Bethlen și lu-conjurara sê puna capetu la o scena atât'u de penibila.

— Lasati-me, — le díse elu, — ordonati valuriloru oceanului sê se liniscesca cându viforulu le redica; déca se voru liniscí, eu inca mi-voiu inchide gur'a deschisa pentru a blastemá!

Junele Bethlen se apropiá de tata-seu rogându-lu; Zolyomi remase nemiscatu la locul seu murmurându.

— Nu mi te apropiá miserabile! — díse elu fíiu-seu; — de ce nu sum orbu séu mortu, pentru ca sê nu mai vedu infam'a ta fatia de tradatoriu! și tu, orgoliosule Zolyomi, pentru ce pleci ochii? ori tí-e teama ca rusínea sê nu tí-i arda? . . . Tu, ípe care te iubiam de două ori mai multu decâtu pe fiulu meu propriu, acum te uráscu inca de două sute de ori mai multu; cea mai mare bucuría pentru mine ar fi sê te vedu apesatu de nenorocire!

Racotzi aruncà a supra lui Zolyomi o privire plina de compatimire. Acest'a eră palidu ca mórtea. Racotzi i luă man'a cu unu aeru afectuosu și facú miscare de a se departá catra pórtá!

— Sinioru Bethlen! — strigă episcopulu, — ast-feliu voiesci sê restabilesci pacea, arunci uleiu pe unu taciune deja aprinsu! . . . Baga de séma, sangele, care va curge în Transilvania, ar poté sê recada a supra capului teu!

— Aceptati, — dîse Bethlen intorcându-se ca-
tra Racotzi si suit'a sa. — Vócea lui erá profundu al-
terata.

— Tiér'a me alesese de principe alu seu; dara
... vointi'a lui Dumnedieu fie implinita!... ai mei
m'au parasitu... fiii mei sunt in taber'a inimica...
abdîcu...

Aici vócea se i innecà.

— Da, reincepù elu éra, abdîcu de principatulu
Transilvaniei!

— Siniore Bethlen, — i respunse Racotzi, —
noi nu te silimu sê abdîci; o scîi, noi n'am cautatu
corón'a; staturile sê se adune de nou; convóca o nóua
dieta, alegerea cada pe Petru séu Pavelu, me supunù
cu totulu la decidiunea ei.

Erá usioru pentru Racotzi sê vorbésca astu-
feliu, elu sciea bine câ ducandu-se la dieta cu ar-
mat'a sa, nimene n'ar cutediá sê redice vócea in
contra-i.

In adeveru, George Racotzi fu proclamatu cu

unanimitate de principe alu Transilvaniei... Scep-
trulu imperialu, stindardulu, epistol'a de aprobare so-
sira indata de la Stambulul. Dar de alta parte sosi si
unulu din capitani regelui Ungariei, palatinulu Mi-
hailu Eszterhazi, care ocupà de la noulu principe lo-
curile Szerencse si Ujhely.

Intr'aceea la Rakamaz, mandrulu palatinu sim-
tî greutatea armeloru lui Zolyomi, care lu-facù sê se
retraga cu rusine, dupa-ce i-a causatu pierderi in-
semnate. Astu-feliu fu finea acestui resbelu.

Candu se presentà Zolyomi inaintea lui Racotzi
dupa batalie, principele i adresà cuvinte lingusitòrie
si lu-imbratîsià cu o emotiune plina de multiamita
aparinta, dar unu observatoriu atentu ar fi deosebitu
usioru, câ tóte aceste nu erau decâtu o binevointia
ipocerita, câ-ci principele aruncà din timpu in timpu
si pe ascunsu o privire intunecósa si neincrediatòria a
supra eroului june.

(Va urmá.)

S A L O N U

Damele la universitatea din Zürich.

— Dupa Catarina Grundling. —

„Famili'a“ a scosu deja multe modele de palarii.
Póte câ mi se va concede, a marí colectiunea ei de pa-
larfi cu unu modelu, care pare de vini in aventu. Asié
are nu o dama ambitiunea de a adauge la palariéle
ei multe si palari'a cea mai moderna, palari'a doc-
torului, — si acést'a-i palari'a, de care vreu sê vor-
bescu.

Am asistatu personalminte la promotiunea doc-
toresei a trei'a. Mari'a de Bocov'a, socí'a doctorului
de medicina din San Petrin'a, a promovatu intr'a 22.
Juniu a. a. in Zürich. Susslow'a, de natiune slava, erá
prim'a; engles'a Miss Morgan, (promovata in lun'a
lui aprile 1870) dam'a a dóu'a, care si-a luat in Zü-
rich palari'a de doctoru. Descrierea promotiunii sin-
gure, care decurse in modulu de pana acuma usitatu,
póte sê lipsésca; póte aru gasí la lectricele acestei foi
in deobsce o primire amicala unele notitie a supra
traului dameloru studiósse din Zürich.

De tóte suntemu pe la 25, representâmu dara
dóue parti din studintímea din Zürich. Dóue sunt la
facultatea filosofica (sectiunea filosofica — istorica —
filologica), trei la totu aceea-si facultate, (sectiunea na-
turala-istorica), immatriculate, optu-spre-diece pana
dóue-deci studiéza medicin'a.

Avemu între noi femeí si copile din tóte natiu-
nile si de tóte etátile. Americanele, englesele, rusinele
forméza totu-si majoritatea; Austri'a si Germani'a
sunt in minoritate, cea din urma reprezentata prin o
bavaresa, care studiéza medicin'a, cea prima prin mi-
ne. Este si una polóna.

Dupa etate se misca mai tóte între anii dóue
dieci si trei deci. Eu cu optu-spre-diece ani me bucuru
a fi cea mai tinera studiósá si de a avé dóue semestre
dupa mine.

Unele studiósse sunt tare placute, — asié acea
mica dama, de abié de dóue dieci de ani, din Rusi'a,
careia i urméza la colegiu servitòria cu unu copilasiu
intr'o carutióra, care numera abié unu anu. Mam'a
merge la anatomía, — copilasiulu se incalzesse
intre aceea in gradin'a dinnaintea universitáti de ra-
zele sórelui.

Profesorii sunt in deobsce cu noi tare amicabili,
câ-ci ei vedu si recunosc la ori ce ocaziune diliginti'a
nóstra. Afabilulu filologu, profesoriulu Schweizer, —
io vorbescu acuma de facultatea mea, — se intereséza
tare de noi, si ni promite unu privatissimum a supra
lui Omeru.

Pecatu, câ nu mai traesse socí'a profesoriului
Schweizer! Ea pricepeá clasicii latini si greci ca pro-
fesorulu celu mai bunu, si profesorii mai tineri din
Zürich au amblatu iutru adeveru la dins'a la scóla. Ea
a preparatu pe vre o uta la esamenu, si avea o metoda
escelenta.

Eu am invetiatu la dins'a in trei luni atât'a lati-
nesce, câtu unu gimnasiastu in trei ani. Unu morbu
de anima o aruncà la inceputulu acestei erne in patu,
din care nu se sculà mai multu. Dn'a Schweizer a stu-
diatu ca domisióra Siedler, la inceputulu a trei dieci
de ani universitatea din Zürich, la unu timpu, candu
femeile numai esceptionalmente audiau prelegerile la
acésta universitate, inse a promová nu li erá per-
misu.

Sí profesoriulu de la filosofia Kim, profesoriulu
de istoria Budinger, care lucra launu opu mare istoricu,
si pater Kinkel, poetulu caruntu, ne privescu cu ami-
cala binevointia.

Profesorii de la medicina, între acestia celebri-
tâti de primulu rang, poterile invetiatoriale escelinto,
sunt ans'a, câ frecuenti'a facultáti de medicina din
Zürich s'a urcatu in semestrulu acést'a la numerulu

de 159 — dau mai ca la tóte studentele unu bunu testimoniu.

Chiaru si betranii domni de la facultatea juridica nu se pótra ostentativu catra intrusionarii femeiesci. Profesoriulu caruntu Osenbruggen díse, candu mi-luase in lun'a octomvre anului trecutu la actulu immatriculării jurulu, intr'unu tonu binevoitoriu — jovialu: „Io speru, că nu vei duelá!“

Unu norocu, nu destulu de mare este, că in cei septe ani, de candu s'a admisu femeile ca studinte ordinare, nu a discreditatu caus'a nici una necapabila séu neserguintiósá, si asié au oferitu adversariloru culturai mai innalte a femeiloru spre atacu unu binevenitu manunchiu.

Trei femei au promovatu deja, cum amu amenitu susu, a patr'a amerincan'a Miss Dimocu, se afla in clausura, spre a face esamenulu scripturisticu, engles'a Miss Walkeru, Miss Atkins nu sunt mai multu departe de tînt'a loru.

Tóte se afla in celu mai frumosu mersu, femeile dau dovada peste dovada, că ele, déca liberalu li se deschidu tóte, sunt in stare de a tiené in lucruri spirituale pasiu cu barbatulu, si de a implé lacunele, cari le-a lasatu póte ici cólea o procultura inopoiósá.

Portarea studintiloru facia cu colegele loru e in de comunu vrednica si stimatória. Senatululu de la Zürich din anulu trecutu respunse, intrebatu fiindu de catra universitatea de la Würzburgu despre esperiintiele, cari s'au facutu referitoriu la admiterea femeiloru la studiulu universitariu, că profesorii nu iau la prelegerile loru nici deecum in consideratiune auditoriulu femeiescu, că de aceea nu póte sé fia vorb'a de o apesare a sciintiei, că femeile se esceléza prin serguintia si zelósá precepere, că referintiele seseloru mendumor'a sunt corectu colegiale, si că nu s'a intemplatulu nici o aberatiune, ce e de ascriu de securu caracteriulu solidu si sobru alu studintimii elvetiane, cătu se portării demne a studintiloru.

Cele mai multe studinte locuescu in asié numitululu patrariu alu studintiloru, in Hottingen, Fluntern si Oberstrass.

Candu si candu se afla si studinti incortelati in totu acél'a-si pensionu cu studinte. Alte stu lînte, ca si mine, au cautatu inclinarea la o viétia familiara cómodá, si au si aflatu-o.

Zürich se ingrivesce dar, ca sensulu studintiloru se nu fie indreptatu catra distractiune. Nici unu balu, nici unu corso, sociabilitatea redusa la nula, invetiutulu separatulu de comerciantulu, Germanulu de Elvetianu: acést'a-i imaginea vietii sociale din Zürich. Asié se impartiesce timpulu între auditorie si museulu, care are o biblioteca avuta, mai multe sute de gazete, in trei sale confortable, si sunt asié de liberali, de a deschide spatiurile frumóse si membriloru. De altmintrelea e deschisa studintelui immatriculatu si bibliotec'a orasiulu si cantonulu.

Asié dar' se repetiesce aceea in Zürich, ce a fostu la ordinea dílei la universitátile italiene in timpulu infloririi Italiei. Ni istoricescu dara istoriele literaturai italiene de studinti femeiesci si profesori, de doctores'a din Bologna, care a fostu atátu de frumósa, in cătu de tienea prelegeri, se recerea numai de cătu de a pune o nichia între ea si auditoriulu, că-ci altmintrelea aru fi trebuitu a se ingrigí de anemele studintiloru. Si ce a incredintiutu Shakespeare femeiloru,

aceea aréta elu in „Comerciantulu de Veneci'a“, unde jóca Porcia rolulu judelui si prin judecátile ei drepte si intielepte face ilusoria parerea lui Shylok.

D. O. Olinescu.

CE E NOU?

† (Comitetulu din Satu-mare) constituitu pentru primirea óspetiloru la adunarea generala a asoc. pentru fondu de teatru, desvólta o energia laudabila pentru reusírea cătu mai buna a acestei adunári. Din sinulu acestui comitetu o deputatiune va asceptá si va primí ospetii la gara, de unde apoi fie-care dintre ospeti se va petrece la locuintiele destinate. In 1 maiu la 9¹/₂ óre o comisiune va invitá com. centralu si a nume pe presied. la adunare, éra dupa deschidere se va rostí vorbire salutatória etc. — Dupa incheiare va fi banchetu. A dóua dí dupa siedintia asemene va fi arangiatu unu prandiu colegialu, si sér'a balu; la plecare éra se voru petrece membrii com. centralu prin o comisiune pana la gar'a ferata.

⊙ (Provocare.) Acei on. domni, cari voiescu a partecipá la adunarea generala in caus'a teatrului nationalu, ce se va tiené in 1—2 maiu in Satu-mare, sunt provocati a se adresá catra subscrisulu, pentru ca sé póta inca de timpuriu a se ingrigí de joti cu locuintie. Satu-mare, 28 martie 1872. Siandru Ferentiu.

Δ (O parte considerabila a jun. rom. din Buda-Pesta.) intr'o conferintia tienuta in duminéc'a trecuta, a decisu a asterne o petitiune ministeriulu si dietei magiare, in care sé se róge, ca la universitatea infiintanda din Clusiu, sé se primésca si limb'a romane de propunatória. Junii rom. transilvaneni, afara de 2—3 s'au abtíenutu; cá-ci, de si dinsii din anima aru dori, ca, in interesulu instructiunii si culturii romane, sé se accepte si limb'a nóstra la amintit'a universitate, inse, din consideratiune, că cestiunea resp. petitiunea acést'a invólve in sine politica, incátu se adreséza catra factorii principali politici, ministeriulu si dietei magiare, si incátu, fiindu program'a politica a romaniloru trans. pasivitate absolutá facia cu diet'a acést'a impuse, nerecunoscuta si ilegala pentru dinsii, ei astu-feliu s'aru abate de la tîenut'a politica nationala; si inca din consideratiunea, că dinsii pretiuescu mai multu drepturile principale si politice ale tierii loru, a caroru redobendire li-e unica tienta, decátu folosulu secundariu ce ar resultá din capetarea unei catedre de limb'a romana la universitatea din Clusiu, si ei nevrendu astu-felu a atinge si atacá aceste drepturi politice si nationale petitionandu la o dieta straina si incompetinta — au aflatu de consultu, rationalu si nationalu de a se ferí de acestu pasiu gresítu si umiliatoriu. Colaboratorulu.

⊙ (Preparatiuni pentru espusetiunea din Viena.) Dlu Nic. Cristea, pres. alu reuniunei sodaliloru romani din Sabiu si giuru face urmatoriulu anunciu: „Pentru espusetiunea universalu din Vien'a sunt rogati p. t. domni din tîenutulu Sabiului pe cari i va interesá (cu deosebire din locu, Resinari, Boiti'a, Porcesci, Salisce, Vale, Sibielu, Cacov'a, Tilisc'a, Galesiu etc.) a luá parte la o conferintia ce se va tiené marti in 28 martiu st. v. a. c. la 11 óre inainte de amédi in loca-

lulu „Reuniunii sodaliloru români“ din locu strad'a Urezului nr. 392. Obiectulu conferinței va fi o conțelegere despre pașii necesari pentru de a se poté espedá manufacturi séu producte crude la susu atins'a espusetiune,

= (Anunțiu.) Din partea Directiunei subscrise, adunarea generale a asoc. nat. din Aradu pentru cultura pop. romanu conformu conclusului directionalu adusu in 17 martiu anului c. sub nr. 115 cu acést'a se convóca pe 21 apr. (3 maiu) 1872 la 9 óre a. amé-dia in Aradulu vechiu. Despre ce on. publicu romanu, si cu deosebire on. membrii ai asociatiunii prin acestu anunțiu se incunoscintéza, fiindu deodata pofiti, ca la acést'a adunare gen. sê participe in numeru câtu mai frumosu, mai alesu dupa ce acést'a in intielesulu §-lu 16 a statuteloru nóstre se conchiama si „ad hoc“ pentru modificarea statuteloru. Datu in siedinti'a Directiunei asoc. nat. din Aradu pentru cultur'a pop. rom., tienuta in 17 martiu 1872. Ioane Popoviciu Desseanu, m. p., direct. sec., I. Codreanu, m. p., notariu.

⊙ (In „Tel. Rom.“) aflâmu sciroa, câ in bâile de carbuni de piétra din Petrosieni si anume in cele erariali s'aru fi aprinsu mai multe canaluri.

Literatura si arte.

× („Patri'a“) anuncia, câ la retiparirea istoriei lui Petru Maioru numai optu prenumeranti s'au adunatu, ér fara bani 26. Deci prelungesce terminulu pana la finea lui aprile.

Δ (O compositiune musicala) originala si productiune romanésca a aparutu sub titlulu: „Un coeur, une pensee.“ Valse pour piano par Ales. Glogoveanu. Editoru A. Gebauer. Redactiunea o recomanda la toti cei interesati cu deosebire.

Din strainetate.

× (Visulu unui mortu.) Dilele trecute unu anglesu sosise la unu otelu din Nancy; inse remase, din caus'a simplei sale îmbracaminte cu totulu neconsideratu, atâtu din partea otelierului câtu si din partea servitoriloru. Elu se imbolnavesce si chiar in acésta stare nu fu tratatu mai bine; bolnavulu móre. Proprietarulu otelului se grabesce de a cercetá printre chartiele mortului si remase fórte surprinsu candu se convinse câ are inaintea lui cadavrulu unuia din cei mai bogati Nabobi ai Anglitterei. Indata depesieza rudeloru lui si pregatesce o ceremonia funebra; tóte aceste inse insadaru, câ-ci mortulu inviase, fiindu câ fusese cuprinsu numai de o ametiela grea. Mare bucuria aretase acuma otelierulu nostru, si prima intrebare care i facu a fostu: déca a visatu ceva? Negresitu, respunse anglesulu, déra lu-voiu povestí la table d'hôte. „Am visatu, díse, câ m'am înalțiatu spre ceru, gasindu pe St. Petru siediendu înaintea usiei Paradisului cu o lulea scurta in gura si inaintea sa o cana mare de Ale (bere de Englitera). — De unde veniti, me intrebá. — Eu vinu de la Nancy. — Déra unde este acelu Nancy, me intrebá elu.

— Nu scii? cum se póte! nu ai o charta geografica? si aducându-mi chart'a i aretaiu Nancy. — Dta esti celu d'antâiu care vine aci din acestu locu, ceilalti trebuie sê fi mersu toti in iadu.

Gâcitura de semne.

De Anastasia Leonescu.

‡ 14§3:3:1 ‡3:2§3:1
:2 .12:3 ‡ §5.:+21 „§2 .1=2.:+5,
:2 Δ 2—35? —§2*1 ‡5 13 ‡ §3.1
—2 1!5 .4.+33 §2:2 Δ 2.:+?

2§3 ∇ 2 ‡ 3§5!5 :5 .!1:2§2
+2' .:* *1.:1 3.:2+3“34§5,
1—3 :4.§3.:“i —2 —4§2§2
.1§3 1 .:1Δ 2 .:3:3 5.:5 —a§5.

Deslegarea gâciturei de siacu din nr. 11 :

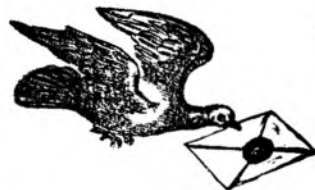
Candu ar poté suav'a flóre
Sê uite radi'a cea de sóre,
Ce-i sbici plansórea sa:
Eu nici atunci nu te-asíu uitá!

Séu de ar poté paseriór'a
Sê uite candva tufisiór'a,
Ce-o 'mbratisiá cu créng'a sa:
Eu nici atunci nu te asiú uitá!

Ioșifu Vulcanu.

Desiegare buna primiramu de la dómnele si domnișórele: Rosalia Bercianu n. Cretia, Elena Cristianu, Maria Fetti, Maria Rosiu, Cornelia Popu, Anastasia Barbu, Silvia si Iulia Moldovanu, Anastasia Leonescu; si de la dnii: Ioanu Pallade, Ioanu Calocianu, Petru Ciachi, Dionisiu Valeanu, Ioanu T. Necsia, si Demetriu M. Iosofu.

Post'a Redactiunii.

Borosineu. Dnei E. R. n. N. In semestrulu doile alu anului trecutulu n'a esítu nici unu tablou. Tomulu alu V din Cav N. ti-s'a tramisu întregitu.

Iubescu! Se póte, dar din poesia dtalc nu aflamu ca intr' adevéru iubesci.

Suplementu: Novele: „Doi morti vii“, còl'a II.

Proprietariu, redactoru respundiatoru si editoriu: IOSIFU VULCANU.

Cu tiparulu lui Alesandru Kocsi in Pest'a 1872. Piat'a Pesciloru, Nr. 9.